

УДК 34.01 (083)
ББК ХОЛО

Актуальні проблеми державотворення в сучасних умовах : Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених, м. Київ, 29-30 листопада 2010 року. — Київ: у 3-х томах. — К. : Центр правових наукових досліджень, 2010.

Подані на конференцію матеріали видаються в авторській редакції.

ПРИНЦИПИ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ	
<i>Гетьман Андрій Борисович</i>	40
РЕАЛІЗАЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА СВОБОДУ ДУМКИ І СЛОВА В УКРАЇНІ	
<i>Колеснікова Марія Вікторівна</i>	42
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВІДНОСИН ОРЕНДИ КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА	
<i>Леженченко Максим Олегович</i>	44
ДИСКРИМІНАЦІЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ	
<i>Лунашук Сергій Вікторович</i>	46
ОКРЕМІ АСПЕКТИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ	
<i>Мартиненко Антон Миколайович</i>	47
ПАРЛАМЕНТСЬКА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УРЯДУ ЯК ЗАСІБ ПАРЛАМЕНТСЬКОГО КОНТРОЛЮ	
<i>Немилюстивий Ігор Валентинович</i>	49
ТИПИ ДЕПУТАТСЬКОГО МАНДАТУ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ	
<i>Нікопорова Наталя Юрійвна</i>	52
РОЛЬ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ В НОРМОТВОРЧОСТІ СУБ'ЄКТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	
<i>Петрученко Катерина Іванівна</i>	54
ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ» - ДОТРИМАННЯ ЧИ ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА	
<i>Понятівський Ігор Сергійович</i>	55
ПРЕДСТАВЛЕННЯ ІНТЕРЕСІВ РІЗНИХ ВЕРСТ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТІ: ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ	
<i>Руденська Вікторія Вікторівна</i>	57
ПОНЯТТЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ПРОЦЕСУ	
<i>Словська Ірина Євгенівна</i>	59
ПРИЧИНИ НЕМОЖЛИВОСТІ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ФОРМИ ПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	
<i>Хоменко Валентина Володимирівна</i>	61
ПОЛІТИЧНА РЕКЛАМА ЯК ФОРМА ПЕРЕДВИБОРНОЇ АГІТАЦІЇ ПО ВИБОРАХ В УКРАЇНІ	
<i>Шеверева Віталіна Євгенівна</i>	62

НАПРЯМ 3. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС. СІМЕЙНЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО.....65

ПРАВОВОЙ СТАТУС РЕЗИДЕНТОВ И НЕРЕЗИДЕНТОВ КАК УЧАСТНИКОВ РАСЧЕТОВ В ИНОСТРАННОЙ ВАЛЮТЕ	
<i>Абрамкина Я. В., Марченко А. И., Митяй Е. Д.</i>	65
НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПАТРОНАТНОГО ВОСПИТАНИЯ КАК ФОРМЫ УСТРОЙСТВА ДЕТЕЙ-СИРОТ И ДЕТЕЙ, ОСТАВШИХСЯ БЕЗ ПОПЕЧЕНИЯ РОДИТЕЛЕЙ	
<i>Андрияшко Марина Васильевна</i>	67
ВИТРЕБУВАННЯ ПИСЬМОВИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	
<i>Бесарабчик Влада Олександрівна</i>	69
СПОСОБИ ЗАХИСТУ ВІД НЕДОБРОСОВІСНОЇ ПОВЕДІНКИ КОНТРАГЕНТА В РАМКАХ ПЕРЕДДОГОВІРНОГО ПРОЦЕСУ	
<i>Возняковська Крістіна Анатоліївна</i>	70
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ОБІГУ ПРОДУКЦІЇ, ЩО МІСТИТЬ ГМО	
<i>Гребенюк Максим Васильович</i>	73

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА СВОБОДУ ДУМКИ І СЛОВА В УКРАЇНІ

Колеснікова Марія Вікторівна

аспірант Сумського державного університету

Проблема: недостатність критеріїв, щодо яких може бути встановлене обмеження свободи слова та відсутність чіткого, повного визначення гарантій щодо захисту права на свободу думки і слова з боку держави.

Проголошення на конституційному рівні положення, що Україна є демократичною, правовою державою, вимагає досягнення ефективного функціонування в усіх елементах правової системи. Важливо, щоб у чинному законодавстві були закріплені основоположні юридичні принципи, що відповідають національній державності, загальнолюдським цінностям і демократичним ідеалам, оскільки вони виступають ефективним системоутворюючим фактором усієї правової системи. Велике значення має проінформованість, тобто принцип гласності та прозорості, оскільки демократія передбачає активну участь громадян в управлінні державними справами, їх здатність реально впливати на зміст і спрямованість державно-владних рішень. Це є можливим лише за умови знання людей про суспільні справи, діяльності органів публічної влади в режимі постійного діалогу з населенням та високої довіри до владних структур з боку громадськості. Демократична та правова держава не може існувати в закритому суспільстві. Важливе значення приділяється системі гарантій, здатних захистити суспільство від негативних явищ авторитаризму: тотальної секретності, бюрократизації державного апарату, відриву владних рішень від потреб суспільства і впливу громадської думки. За даних умов закріплення у законодавстві й реалізація на практиці принципу гласності є однією з ефективних гарантій демократії, оскільки дає можливість суспільству оперативно реагувати на тенденції свого розвитку.

Аналізуючи законодавство України можна зробити висновок, що взаємовідносини між засобами масової інформації та громадськістю врегульовані таким чином, щоб і свободи слова були вільно дотримані, і права громадян не були порушені. Так як друковане чи усно промовлене слово може не тільки завдати моральної чи матеріальної шкоди людині, якщо інформація буде викривлена чи неправдива, а й підірвати авторитет, національну безпеку чи територіальну цілісність держави взагалі.

Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод в статті 10, яка має назву — Свобода вираження поглядів проголошує право кожного на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. В частині другій цієї статті говориться, що здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для охорони порядку або запобігання злочинам, для охорони здоров'я або моралі, для

захисту репутації або прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду і є необхідними в демократичному суспільстві [2]. Дивлячись на законодавство іноземних держав можна прослідкувати тенденцію встановлення такого обмеження свободи слова для збереження інформації, яка може підірвати авторитет органів влади та завдати шкоди державі, наприклад державна таємниця.

В Україні на конституційному рівні проголошено, що кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір. Поширення інформації може здійснюватися різними способами: шляхом міжособистісного спілкування, через засоби масової інформації, за допомогою матеріальних носіїв інформації, учбових закладів, на зборах і мітингах, сходах громадян, через різноманітні клуби, лекторії та інші засоби за своїм вибором. Усі ці засоби вважаються законними, якщо при їх використанні виконуються встановлені законодавством правила, які існують, наприклад, для засобів масової інформації, для проведення мітингів, демонстрацій, походів, пікетування тощо.

Але в той же час в статті 34 Конституції України говориться про обмеження цих прав законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя [1].

В ряді законодавчих актів, прийнятих в останні роки, зокрема в законах "Про інформацію", "Про інформаційні агентства", "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", "Про телебачення і радіомовлення", "Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування засобами масової інформації в Україні", "Про державну таємницю", "Про звернення громадян" та інших закріплюється свобода слова.

Ці положення є цілком виправданими і відповідають нормам міжнародного законодавства. Але положення щодо обмеження свободи слова чітко не нормуються і відкривають можливість для узаконення свавільних небезпечних для суспільства рішень, під прикриттям нібито інтересів громадського порядку, необхідності запобігання заворушень чи злочинам. Можливості чинного законодавства для гарантування свободи слова та інформаційної діяльності належним чином не використовуються; мають місце факти відкритого ігнорування і порушення законів, у тому числі з боку органів державної виконавчої влади; існує цензура (відкрита і прихована), яка спрямовується не на захист основоположних державних інтересів, а на захист інтересів та іміджу окремих політичних сил і політиків.

На мою думку ці проблеми виникають через те, що в Конституції не вказано, хто саме має право приймати рішення про те, що інформація може завдати шкоди держави. Також не зазначається у яких саме випадках і ситуаціях необхідно вирішувати питання про встановлення обмежень щодо розповсюдження інформації.

Так в проекті Конституції України 2009 року стаття 31 говорить про свободу вираження поглядів. Від першої до третьої частини даної статті вона є точним відтворенням офіційного перекладу статті 10 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950р. Європейська версія свободи слова (свободи вираження поглядів) суттєво поступається за рівнем ліберальності Першій поправці до Конституції США, проте вона є суттєво більш досконалою, ніж редакція статті 34 чинної Конституції України.

Разом із швидкісним розвитком та розповсюдженням Інтернету. де зберігається і кожна хвилину з'являється шалена кількість інформації, помножилось й кількість кіберзлочинів. Це представляє собою велику загрозу для кожного користувача всесвітньої мережі та порушує будь-які межі конфіденційності. Такими можливими злочинами є розкрадання особистої інформації, банківських рахунків, планування, координація та проведення терористичних атак та ін.. що, звичайно, є загрозою безпеці особистості та держави і порушенням прав людини.

Можна зробити висновок, що законодавча база, яка покликана гарантувати реалізацію прав громадян на свободу вираження своїх думок, на доступ до інформації, прав засобів масової інформації та журналістів залишається недостатньою і суперечливою. Така ситуація вимагає подальшої законотворчої роботи та розробки концепції національного інформаційного простору України. Одним із способів унеможливлення тиску на ЗМІ можливо виконати, спираючись на принципи обов'язково судового розгляду всіх конфліктних питань, що виникають у сфері інформаційних відносин.

Використана література:

1. Конституція України — Ухвалена 28 червня 1996 року на 5-й сесії Верховної Ради України 2-го скликання.
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (Дата ухвалення: 04.11.1950 року. м. Рим. яка ратифікована Україною: 17.07.1997 року яка набула чинності для України: 11.09.1997 року).

Колеснікова М.В. / РЕАЛІЗАЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА СВОБОДУ ДУМКИ І СЛОВА В УКРАЇНІ М.В. Колеснікова // Актуальні проблеми державотворення в сучасних умовах : Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених, м. Київ, 29-30 листопада 2010 року. — Київ: у 3-х томах. — К. : Центр правових наукових досліджень, 2010.